

Immanuel Kant (1724-1804)

* před-kritické období

* kritické období – navázání na Humův problém kauzality a vůbec všech rozumových kategorií

* a priori – to, co je před (lat. prior) zkušeností takovým způsobem, že ji to umožňuje

* a posteriori – to, co je dáno ve zkušenosti

* analytický soud – jeho predikát je již obsažen v subjektu

* syntetický soud – připojuje k subjektu

* „Jak jsou možné syntetické soudy apriori?“ – tj. jak je možné poznání, které není založeno na zkušenosti, a přesto něco přidává k subjektu?

* příkladem vědění založeného na syntetických apriorních soudech, je Newtonova mechanika – pojem síly nelze získat ze zkušenosti

* formy názoru – prostor a čas – neexistují o ,o sobě‘, objektivně, ale jsou formami naší smyslovosti – jejich platnost ve smyslu všeobecné závaznosti je dána tím, že jsou nám lidem dány a priori

* pojmy rozvažování – kategorie

* obrazotvornost

* syntetická jednota apercepce – jednota sebevědomí, kterou veškeré poznávací syntézy předpokládají

* „Jak je možné nazírat něco a priori? Názor je představa, která jako by bezprostředně závisela na přítomnosti předmětu. Proto se zdá nemožné, abychom původně nazírali a priori, protože pak bychom měli názor bez předmětu v něm přítomného, na nějž by se názor vztahoval, takže by k názoru ani nemohlo dojít. Pojmy jsou sice uzpůsobeny tak, že některé z nich, totiž ty, kterými myslíme předměty vůbec, můžeme docela dobře vytvářet a priori, abychom byli v nějakém bezprostředním vztahu k předmětu, např. pojem velikosti, příčiny atd.; ale i takových pojmů - mají-li dostat význam a smysl - je přece jen třeba užívat in concreto, tj. musí být aplikovány na nějaký názor, v němž je nám dán jejich předmět. Jak ale může názor předmětu předcházet předmětu samotnému?“ (Kant: *Prolegomena ke každé příští metafyzice, jež se bude moci stát vědou*)

* „Ve světě, ba ani vůbec mimo něj, nelze myslet nic jako možné, co by se bez omezení mohlo považovat za dobré, mimo *dobrou vůli*.“

* „Člověk je jediným stvořením, které musí být vychováváno. Pod výchovou rozumíme totiž pečování (vyživování, udržování), disciplínu (vychování) a učení jako předchůdce vzdělávání.“ – „Disciplína nebo výchova proměňuje zvířecost v lidskost. Zvíře je totiž hotové skrze svůj instinkt. Člověk ale potřebuje svůj vlastní rozum.“ (Kant: *O pedagogice*)